

практичних занять з основних питань документування та організування роботи зі службовими документами в межах органу місцевого самоврядування. Проводити їх необхідно щоквартально з найбільш актуальних проблем ДЗ цього органу.

Отже, реалізація вищезазначених заходів сприятиме підвищенню рівня документування та організування роботи зі службовими документами в межах рад та їх виконавчих органів, що в свою чергу зміцнить систему місцевого самоврядування.

Список використаної літератури

1. Бабінова О.О. Взаємодія органів державного управління і місцевого самоврядування з громадськістю: теоретико-методологічний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управ-ня : спец. 25.00.01 «Теорія і історія державного управління» / О.О. Бабінова. – К., 2006. – 20 с.
2. Древицька І.Ю. Інформаційне забезпечення органів регіонального управління в сучасних умовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управ-ня : спец. 25.00.04 «Регіональне управління» / І.Ю. Древицька. – Донецьк, 2002. – 16 с.
3. Іванова Т.В. Діловодство в органах державного управління та місцевого самоврядування: навч. посіб. / Т.В. Іванова, Л.П. Піддубна. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 360 с.
4. ДСТУ 4423–2005. Інформація та документація. Керування документаційними процесами: В 2-х ч. – К.: Держспоживстандарт України, 2007.
5. Колесніков Б.П. Реформування кадрових служб органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управ-ня : спец. 25.00.03 «Державна служба» / Б.П. Колесніков. – Дніпропетровськ, 2005. – 20 с.
6. Савицький В. Документаційне забезпечення діяльності органів влади та місцевого самоврядування України / В. Савицький. – К.: КНТ, 2008. – 324 с.

I. O. Petrova

POLICY DIRECTIONS DOCUMENTATION SUPPORT OF LOCAL GOVERNMENT IN UKRAINE

Directions of improvement of normative-methodical base of the documentation providing of local self-government organs activity, organizational structure of service of the documentation providing, collaboration of local self-government organs with the national archives of areas, system of informative resources of these bodies of power, and also increase of personnel professional skills are defined in the article.

Key words: records keeping, local self-governing organs, documentary provision, perspective directions.

УДК 130.2

О. В. Попович

КУЛЬТУРОЛОГІЧНА КАТЕГОРИЗАЦІЯ І “ДРУГЕ НАРОДЖЕННЯ” ДИТИНИ З ОСОБЛИВОСТЯМИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ КУЛЬТУРИ ДИТИНСТВА

У статті обґрунтовується необхідність переосмислення культурологічної категоризації явища «другого народження» дитини з особливостями розвитку в умовах культури дитинства.

У результаті ретроспективного аналізу показано, що дитинство – це не лише певний етап, період становлення особистості (загальноприйнятий до останнього часу погляд у дослідницькій літературі), але й явище, що виходить за вікові рамки. Відповідно дитинство - це явище без меж, феномени, що включають у себе світ дорослих. Запропоновані якісно нові підходи до осмислення дитинства - філософсько-антропологічний, семіотичний та методологічний.

Ключові слова: дитинство, залежність, самотійність, відповідальність

Категоризація є об'єктом дослідження всіх наук, тим або іншим способом пов'язаних із вивченням людського існування. Слід зазначити, що культурологія - це така наука, яка поки не отримала чітких визначень, які здатні розкрити культурні схеми та культурні моделі, за якими здійснюється "друге народження" дитини з особливостями розвитку в умовах культури дитинства.

Феномен дитинства лише порівняно нещодавно (у другій половині ХХ ст.) став темою педагогічних, соціологічних, психологічних досліджень (З.Фрейд, А. Адлер, К.-Г. Юнг, І.С. Кон, Д.Б. Ельконін, Е. Еріксон, Д.І. Фельдштейн та ін.). При цьому дитинство в них традиційно висвітлюється лише в одному аспекті: як процес зростання, розвитку, психологічний чи фізіологічний стан підростаючого покоління тощо. Проте як цілісний феномен воно часто залишається за межами пізнавального інтересу і глибоко не осмислюється: у філософському дискурсі феномен дитинства донедавна вважався другорядним, до дитини тривалий час ставилися як до "протолюдини", своєрідної заготовки, яка, лише якщо їй поталанить вижити, стане людиною, а тим більше до дитини з особливостями розвитку.

Нині потрібно змінити не тільки ставлення до дитини як власне людини, що перебуває на початку свого життєвого шляху, а й ракурс, у якому аналізується дитинство. Сьогодні все більше дослідників починають розуміти, що необхідна апологія дитинства, оскільки якщо в дитині не розвивати її якості (відкритість, допитливість, довіру, комунікабельність тощо), то з часом вони будуть утрачені і відновити їх буде неможливо. *Актуальність* осмислення проблеми культурологічної категоризації явища "другого народження" дитини з особливостями розвитку особливої гостроти набуває і у зв'язку з демократизацією нашого суспільства, необхідністю становлення гармонійно розвиненої особи, яка адекватно реагує на різноманітні події та має високий ступінь адаптивності.

Ступінь наукової розробленості проблеми визначається тим, що інтерес до дитинства виник порівняно нещодавно, фундаментальних праць, у яких ця тема аналізувалася б усебічно та глибоко, немає. Свого часу до теми дитинства зверталися такі визначні мислителі, як Платон, Арістотель, Еразм Роттердамський, М. Монтень, Ф. Бекон, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, І. Кант, Г.В.Ф. Гегель, К. Маркс, Ф. Енгельс та інші, але вивчення цієї проблеми в їхніх працях мало не систематичний, а фрагментарний характер. Наприкінці ХХ століття з'являються перші цілісні концепції, проте й у них дитинство найчастіше розглядається в якомусь одному аспекті - психологічному, соціологічному, історичному, педагогічному тощо.

Першим антропологом, об'єктом дослідження якого став світ дитинства, була американська дослідниця Маргарет Мід, яка вивчала становище дитини в різних культурах. Пізніше цією проблемою зацікавилися культурологи, антропологи, засновники етнографії дитинства Р. Бенедикт, Ф. Боас, К. Дюбуа, Б. Малиновський та ін.

Сучасна антропологія дитинства має кілька напрямів, що характеризуються різними методологічними підходами. Так, концепції трансформації дитинства дають тлумачення криз, притаманних цьому періоду життя індивіда (Д.Б. Ельконін, О.Є. Сапогова, Л.С. Виготський, В.С. Мухіна, Л.М. Богуш, Ю.В. Овінова, В.І. Слободчиков).

Як особливу автономну субкультуру визначають дитинство І.С. Кон і М.В. Осоріна, О.В. Українка. Емансипацію дитинства вивчали У. Бек, Х. Попітц. На початку 80-х років ХХ століття проблемами зникнення дитинства цікавилися Н. Вінс, Н. Постман, Х. Хенгст. Представниками соціокультурного підходу є Л.Г. Кураєв, А.А. Плеськачевська. Головними об'єктами досліджень А. Валлона, Л.С. Виготського і Ж. Піаже були особливості психічного розвитку дитини. *Психологічний підхід* до вивчення цієї теми використовували також Дж. Уотсон, В.Штерн, З. Фрейд, С.Л. Рубінштейн, А.Р. Лурія та ін.

Педагогічний підхід до вивчення цієї теми спростували також Я. А. Коменський, М. Монтесорі, К.Д. Ушинський, В.О. Сухомлинський, Ш. Амонашвілі. *Дитячий психоаналіз* представляють такі автори, як Ф. Дольто, Е. Еріксон, М. Кляйн, А. Фрейд та ін. Заслуговує на увагу і культурно-історичний напрям (Ф. Ар'єс, Б. Хакавальт, С. Шахар, В.В. Давидов, Л. Демоз).

Відомо, що однією з переважних тенденцій сучасної науки є орієнтація на створення міждисциплінарних галузей дослідження. Як нам убачається, саме міждисциплінарність стає запорукою більш глибокого й всебічного вивчення об'єкта культурологічного дослідження та його наукової експлікації. Це у повній мірі відноситься також і до терміна *культура дитинства*, який є загальнонауковим і активно використовується філософії в дитячій психології, педагогіці, педіатрії, соціології, юриспруденції, економіці, статистиці, тощо.

Незважаючи на те, що для відтворення механізму функціонування культури науковий концепт "культура дитинства" має значний евристичний потенціал, проте донині ще невикористаний повною мірою, оскільки спеціальні дослідження проводилися недостатньо, автор розвідки має на увазі дитинство дитини з особливостями розвитку, саме її "друге народження". Постає закономірне запитання: на яке методологічне підґрунтя культурологічного знання ми можемо спиратися? У ході аналізу теоретичних джерел було виявлено, виходячи з теорії культурологічного знання, що в ній проходили процеси, які привели до того, що у методологічному плані в сучасній культурології при всьому різноманітті трактувань можна виділити кілька основних підходів.

Перший підхід, який далі будемо називати *позитивно-науковим*, що своїм корінням сягає вчення Е.Б. Тайлора і Л. Уайта та інших, показав, що аналіз культури не протиставляється аналізу природи і культурологія сприймається як цілком точна наука, що вивчає закони і механізми існування культури. При цьому свобода волі людини та її творча діяльність як джерела культури виносяться за межі наукового аналізу.

Що ж до *другого підходу*, який можна назвати *класичним*, слід зазначити, що він сягає своїм корінням учень *І.Гердера*, *І.Канта*, *Г.В.Ф. Гегеля*, з певними застереженнями - *К.Маркса*. Тут аналіз культури визнається науковим. Проте культурно-історична теорія, що вийшла з надр філософської класики, є *особливого роду наукою*, що відрізняється від позитивних наук про природу. Її головна відмінність полягає в тому, що об'єктивні закономірності культури не протиставляються суб'єктивним творчим діям людей, поза аналізом яких науковий аналіз культури безнадійно спрошується.

Що ж до *іншого підходу*, який у подальшому будемо визначати як *неокласичний*, джерела якого пов'язані з іменами *А. Шопенгауера* і *Ф. Ніцше*. До формування цього підходу до культури мали відношення також *В.Дільтей*, *О.Шпенглер*, багато в чому - *З.Фрейд*. Суть цього підходу полягає в тому, що культура визнається недоступною об'єктивному науковому аналізу. Цікавим стає той факт, що в її суб'єктивну суть пропонується проникати, використовуючи можливості міфу й мистецтва. Нам вбачається, що тупики цієї методології виявляють теорія і практика постмодернізму.

Тут неокласичний підхід стає “розкультуруванням” людини, у результаті чого зникає сам предмет культурологічного аналізу.

Отже, у найзагальнішому плані з *предмету дослідження* в сучасній культурології також можна виділити такі напрями:

По-перше, *первісна культура*, якою у XIX ст. опікувалась етнографія, а у XX ст. - етнологія, у наші дні вивчається “культурною” і “структурною” антропологією.

По-друге, вивчення *європейської культури класичного типу*, яку часто співвідносять із своєрідністю давніх східних культур. Цей напрям можна було б визначити як “*класичну культурологію*”.

І по-третє, вивчення *культури сучасного масового суспільства*, пов'язаної з новими постіндустріальними технологіями. У XX ст. ці проблеми досліджувала так звана *соціологія культури*.

Ми можемо констатувати, що з розвитком нового типу посткласичного наукового знання у структурах культурологічних досліджень активно почала розвиватися, *когнітивна культурологія*. До її джерел можна віднести американську когнітивну антропологію, культурно-історичну психологію і цілу низку окремих теорій, що розглядають взаємодію культури й пізнавальних процесів. Саме цей напрям ми можемо висвітлювати в нашій розвідці.

Разом з тим у сучасному наукознанні виник процес зближення поняттєво-категоріальних апаратів названих напрямків, унаслідок чого проблема теоретичного визначення категорій когнітивної культурології безпосередньо в рамках її теорії стала особливо *актуальною* сьогодні. На наш погляд, тільки за умови теоретичних пояснень, наукових описів відповідних схем і сценаріїв проходження цього явища можна буде в подальшому казати про виникнення такої категорії як дитинство дитини з особливостями розвитку в галузі культурологічного знання.

Як нам вбачається, одне з цікавих і маловивчених питань у культурології - питання про культурні основи первинної соціалізації, що здійснюється в межах культури дитинства. Культура дитинства виконує щодо зростаючої дитини безліч функцій, кожна з яких багато разів піддавалася соціальному і психологічному аналізу в соціології, демографії, сексології, етнографії, психології тощо. Проте, здається, одна з функцій перебувала у сфері дослідної діяльності культурологів у меншій мірі, ніж інші. Ми вважаємо, що культура дитинства як *особливий соціокультурний мікрокосм* виконує для дитини *семіотичну функцію*, точніше – функцію створення основ *семіосфери* - механізмів, правил і прецедентних одиниць, за допомогою яких дитина згодом сама відбиратиме в соціально-культурному макропросторі те, що вона вважатиме за потрібне, корисне і таке, що відноситься безпосередньо до її особистості і життєвого шляху.

Ми виводимо *гіпотезу* про те, що культура дитинства стає основою масштабного і багатопланового процесу культурного соціогенезу, що залучає дитину до досвіду культури і цивілізації. Культурний соціогенез можна визначити як двосторонній психологічний процес, який, з одного боку, включає впливи на індивіда системи етнокультурних, соціальних і психологічних механізмів, що фіксують узагальнений культурний досвід в індивідуальному розвитку; з іншого боку, є результатом засвоєння й активного відтворення індивідом, який дорослішає, соціального досвіду, впливу соціального (мікро- і макро-) середовища в цілому, залучає індивіда до участі в суспільному житті, навчає його розумінню культури, груповій поведінці, самореалізації і виконанню різних соціальних ролей.

Завжди в усі часи вчених цікавив набір первинних органічних потреб і задатків, з якими немовля виходить з утроби матері. Але це фізичне народження індивіда має обов'язково перейти в його культурне “друге народження” як повноцінної людини й особистості, незважаючи на те, що йдеться про дитину з особливостями розвитку.

Людина, на відміну від тварини, народжується ніби двічі. Уперше як фізична істота тільки завдяки батькам чи дорослим, які її виховують, а вдруге як духовна істота - завдяки родині, школі та всьому світові культури. Відомо, що людина відрізняється від тварини не тільки своїми духовними здібностями. Навіть те, що ріднить її з твариною, вона робить не так, як тварина, а саме в культурній формі. Так, людина: здатна контролювати й культивувати найважливіші фізіологічні процеси свого організму.

Звернемося до розгляду прикладів, які проілюструють необхідні для аналізу теоретичні положення нашої розвідки.

Звернемося до біографії сліпоглухої дівчинки, як зараз прийнято в наукових колах називати "дитини з особливими потребами". *Оля Скороходова - людина незвичайної долі. Хвороба у дитинстві зробила дівчинку повністю сліпоглухою. Втрата зору й слуху в дитинстві ізолює дитину від оточення, робить її безпомічною. Вимушена самотність приводить дитину до психічної деградації. Зі сліпоглухою дівчинкою цього не сталося, вона знайшла в собі сили вчитися і працювати. Приблизно у десять років вона потрапляє до школи-клініки для сліпоглухонімих дітей, організовану в 1923 році професором Іваном Опанасовичем Соколянським у Харкові. Зусиллями Соколянського у дівчинки було відновлене мовлення. За допомогою спеціальної методики з використанням дактильного "алфавіту і рельєфно-крапкового (брайлевського) шрифту було організовано систематичне навчання всім предметам шкільного курсу. У школі-інтернаті вона здобула середню освіту, пізніше закінчила інститут, захистила дисертацію [4,с.3].*

Як слушно заявляє сучасний учений О.В. Марєєва у навчальному посібнику "Культурологія. Теорія та історія культури" (2008), "... нова культурна реальність висуває до людини нові вимоги," далі вона продовжує: "... і при цьому здібності та вміння людини, як правило, не здобуваються з генетичного коду, як радили роботи космістів, а формуються культурно-історично, тобто в процесі створення й оволодіння витворами рук людських [1,с.69]. Саме такий шлях формування людини мав на увазі німецький просвітитель І. Гердер, який стверджував, що "друге народження" людини - це таке народження, яке можливе через залучення до *світу культури* (виділено — О.П.) [2,с.37]. Візьмемо, наприклад, дихання, яке в живих істот відбувається спонтанно, тобто беззвiтно, само по собі. На перший погляд, те саме ми бачимо й у людини. Але тільки на перший погляд, тому що дихання людини можна прямо або побічно формувати, регулювати, контролювати. Згадаймо індійських йогів, які ще в давнину навчилися керувати своїм диханням, впливаючи в такий спосіб на весь організм. Пригадаймо античних стоїків, які вважали, що душа знаходиться в легенях і впровадили практику самогубств через свідому затримку дихання. Отже, на думку стоїків, їхня душа прямо поєднувалась з Богом ... Велика кількість порушень у нашому організмі виникає в результаті неприємностей соціального характеру та їх впливу, а потім виникнення у людини хвороби, а точніше аномалії розвитку, як у нашому випадку. Пригадаймо вірш, який Оля присвячує своєму братові:

К БРАТУ

(В.І. Скороходову)

*Годы и дни пронеслись без возврата,
Радость и горе сменялись чередой.
Но не забыла я мальчика-брата –
Резвый и бойкий, всегда предо мной.*

*Многие весны цвели и звенели;
Время незримо летело в века.
Я не беру уже прежней свирели,
Легкой и звонкой, как вздох ветерка.*

*День угасал. Под лучами заката
Снега сугробы кроваво цвели.
В день этот яркий я встретила брата ...
Да, не напрасно те годы прошли.*

*Мальчик мой резвый! Но дни миновали,
Юноша стройный стоял предо мной.
Нет непослушного, буйного Вали –
Взрослый мужчина с умом и душой ...*

*Пусть мы расстались, но, счастьем объята,
Чудную встречу я буду хранить,
Нежного Вали и взрослого брата
Я никогда не смогу разлюбить.*

При соціалізації відбувається уподібнення людини, що розвивається, носіям і творцям культурних цінностей. Результатом соціокультурного впливу стають якості, цінності, переконання, суспільно схвалювані форми звичної поведінки, необхідні для нормальної життєдіяльності суб'єкта в сучасному йому соціумі. Людина не просто засвоює і відтворює наявні в суспільстві зразки і програми, а *перетворює* їх у насичені особистісними смислами цінності, установки, орієнтації, творчо трансформує їх самим перебігом власного життєвого шляху, що створює безліч індивідуальних варіантів культурного соціогенезу в загальній площині соціалізувальних впливів. Розуміння змісту процесу культурного соціогенезу можна назвати одним із фундаментальних завдань сучасної культурології у трактуванні соціокультурного феномену культури дитинства, оскільки воно є наближення до розкриття закономірностей перетворення біологічної форми життя в біо-соціо-культурну, саме за допомогою культури дитинства.

А ось кілька зауважень О.Скороходової щодо сприйняття стосунків у сім'ї та з оточенням: "... у дитинстві (та й завжди) я дуже не любила звертатися з будь-якими проханнями до інших, чекати допомоги в будь-чому від інших. Мені подобалось бути самостійною в тому, що мені доступне, що мені до снаги, а іноді й не по силах. Проте я дуже любила, коли до мене інші зверталися з проханням або дорослі давали якесь доручення. І чим складніше було виконувати прохання і доручення, тим цікавіше здавались вони мені, тим більше й наполегливіше я намагалась виконувати їх. Близькі люди, які оточували мене, знали, як я люблю виконувати доручення, і заохочували це бажання ..." [4, с.330].

Отже, невід'ємною складовою культури дитинства стає сім'я, яка для будь-якої дитини виступає колективним носієм макро- і мікросоціокультурних традицій, що створює власний мікросоціальний простір. Цей внутрішній для сім'ї і первісно зовнішній для дитини простір "малої культури" є своєрідною проекцією різноманітного зовнішнього людського досвіду, згорнутого у "великій" культурі. Масовий історико-культурний досвід людей, що живуть одночасно в одному місці, переломлюється через індивідуальне буття кількох поколінь членів даної сім'ї, що поступово створює внутрішньородинну "версію буття". У межах цієї версії, в емоційно насиченому сімейному мікропросторі для дитини, за влучним висловом знаного вченого Л.С. Виготського, саме у цей період складаються особливі, унікальні соціальні ситуації розвитку чи *сценарію, або моделі* (виділено – О.П.) [3, с.127].

Ми поділяємо погляди сучасного дитячого психолога О.Є. Сапогової, яка стверджує в навчальному посібнику "Психологія розвитку людини" (2001), що в дитинстві закладаються основні семіотичні зони, що згодом будуть визначати щось як

смісложиттєву цінність, як своєрідні модулі свідомості... далі вона стверджує, що саме в дитинстві формуються установки, якими людина, що дорослішає, буде керуватися в організації, осмисленні й оцінці свого життєвого шляху.

Задамося питанням, що найважливіше здійснюється в культурі дитинства? Вивчаючи культуру дитинства, ми повинні охарактеризувати такий феном, як сімейний соціум, що саме в сімейному соціумі структуруються майбутні основи тієї індивідуально значущої "сукупності предметного змісту, який є у людини" (К.Ясперс) і який буде визначати певну внутрішню логіку побудови людиною власного життя (Р.Редфілд, С.В.Лур'є).

Аналіз наукової літератури довів, що існування особливого сімейного соціокультурного простору і наративу, що закріплює сімейний досвід, фіксує особливості становлення і розвитку конкретної родини, давно постулюється в науці. Завдяки роботам Ю.М.Лотмана, Б.А.Успенського, В.В.Іванова, В.Н.Тодорова, Б.Н.Путілова, Є.В.Душечкиної, І.А.Разумової та ін. було встановлено, що сімейні наративи починають розглядатися сьогодні як один з аспектів комунікативної і символічної сутності культури взагалі і культури дитинства зокрема. Сучасні дослідники (О.Є.Сапогова, Г.А.Абрамова, В.С.Мухіна, Н.Толстих, В.Зеньковський, М.Мід та інші) вважають, що інтерес до сімейної історії, сімейних *переказів і традицій*, який відродився останнім часом, виконує функцію *пошуку людиною самої себе, самоідентифікації і закріплення себе у світі* (для сучасного стану вітчизняного суспільства це, можливо, ще актуальніше, оскільки транзитивне суспільство не дає суб'єкту відчуття стабільності життя, переживання почуття "правильного шляху", дотримання засвоєним традиціям, збереження колективної й автобіографічної пам'яті).

Важливим аспектом вивчення природи сценаріїв дитинства дитини з особливостями розвитку є психолінгвістичний аналіз, проблеми якого досліджують мовознавці. Особливий інтерес викликають вірші сліпоглухої дівчинки. У цьому вірші вона звертається немовби до нас:

ДУМАЮТ ИНЫЕ

*Думают иные – те, кто звуки слышат,
Те, кто видят солнце, звезды и луну:
- Как она без зренья красоту опишет?
- Как поймет без слуха звуки и весну!?*

*Я услышу запах и росы прохладу,
Легкий шелест листьев пальцами ловлю.
Утопая в сумрак, я пройду по саду,
И мечтаю готова, и сказать: люблю ...*

*Пусть я не увижу глаз его сиянье,
Не услышу голос, ласковый, живой,
Но слова без звука – чувства трепетанье –
Я ловлю и слышу быстрою рукой.*

*И за ум, за сердце я люблю готова,
Так, как любят запах нежного цветка.
Так, как любят в дружбе дорогое слово,
Так, как любит трепет сжатая рука.*

*Я умом увижу, чувствами услышу,
А мечтой привольной мир я облечу ...
Каждый ли из зрячих красоту опишет,
Улыбнется ль ясно яркому лучу?*

*Не имею слуха, не имею зренья,
Но имею больше – чувств живых простор:
Гибким и послушным, жгучим вдохновеньем
Я соткала жизни красочный узор.*

*Если вас чаруют красота и звуки, -
Не гордитесь этим счастьем предо мной!
Лучше протяните с добрым чувством руку,
Чтоб была я с вами, а не за стеной.*

Відтак, важливим фактором у розумінні сімейної соціалізації стає феномен сімейної (мікрогрупової) самосвідомості, фіксованої в "сімейній культурній концепції" як системі значень, символізованих якостей, атрибутів, стосунків, поведінкових паттернів, що утворюють сімейний наратив. Саме вони приписуються сім'ї як цілому (створюють її образ у культурі), організують форми взаємодії усередині групи, а інтерес до історії своєї родини часто сполучається з пошуками себе, "закріпленням себе" у світі. Зміст сімейного наративу можна вважати синтетичним, оскільки в ньому присутні і "таємні" тексти, і ритуальні послання, і сімейні історії, і заповітні слова, і повчальні оповідання, і прямі вказівки на належне і засуджуване в поведінці, а також традиційний зміст великої наративної культури (казки, билини, примовки тощо), що роками відбиралося усередині поколінь сім'ї. Внутрішньосімейні тексти поряд з іншими соціально-економічними і психологічними аспектами характеризують та індивідуалізують сім'ю як ціле, зміцнюють її: "Ми"-образ". Одночасно саме сімейні прецедентні тексти створюють своєрідну семіотичну розмірність, розчленованість: дитина починає виділяти як важливе, ціннісне, яке вимагає безумовного засвоєння, певні онтологічні зони, в яких вона починає "усюди бути вдома", тобто переживати своє ставлення до світу в цілому, до буття.

Отже, наш аналіз довів, що "друге народження" дитини з особливостями розвитку відбувається згідно із сценаріями та моделями в умовах дитинства тільки разом з феноменами і дорослих у тому числі.

Список використаної літератури

1. Мареева Е.В. Культурология. Теория и история культуры: учебн. пособ. / Е.В. Мареева. – 3-е изд., перераб.и доп. - М.: Издательство "Экзамен", 2008. – 414 с.
2. Гердер И. Идеи к философии истории человечества / И. Гердер – М.: Наука, 1977. – 120с.
3. Выготский Л.С. Проблема развития психики / Л.С. Выготский // Собр.соч. в 6 т.:– М.: Педагогика, 1983. – Т.3. - 328с.
4. Скороходова О.И. Как я воспринимаю, представляю и понимаю окружающий мир / О.И. Скороходова. – М., Педагогика, 1972. – 448с.

O. V. Popovych

CULTUROLOGICAL CATEGORIZATION AND "SECOND BIRTH" CHILD WITH SPECIAL NEEDS IN A CULTURE CHILDHOOD

The paper provides reasons for reconsidering the culturological categorization and the "second birth" of a child with specific features of progress under the childhood culture circumstances.

The retrospective analysis shows that childhood is not merely a certain step on the way to adulthood (a view supported in academic writings until lately), but a phenomenon extending beyond the horizons of age limits as well. Consequently, childhood has no age bounds and incorporates the elements of adult life. Qualitatively new approaches to the

concept of childhood, philosophically anthropological, semiotic and methodological, have been suggested.

Key worlds: *childhood, dependence, independence, responsibility.*

УДК 316.613:316.77

К. В. Рекуненко

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ДОКУМЕНТОЗНАВЧОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розглядаються актуальні проблеми розвитку інформаційної культури. Здійснена спроба дослідження особливостей формування інформаційної культури. Аналізуються різні спроби трактування поняття «інформаційна культура».

Ключові слова: *інформаційна культура, культура, інформація*

Сучасний період розвитку цивілізації багатьма дослідниками кваліфікується як початковий етап становлення глобального інформаційного суспільства. Засоби інформатики, нові інформаційні і комп'ютерні технології проникають сьогодні практично в усі сфери життєдіяльності людей, змінюють умови їхньої праці і побуту, стають атрибутами нової інформаційної культури. Вхідження людства в епоху інформаційного суспільства характеризується не тільки стрімким розвитком телекомунікаційних систем та інформаційно-комунікаційних технологій, але й створенням якісно нового інформаційного середовища життєдіяльності. Усе більша кількість людей виявляється включеною до інформаційної взаємодії не тільки як пасивні споживачі інформації, але й як виробники інформаційних ресурсів та послуг. Отже виникає глобальна проблема – вчасно підготувати людей до нових умов життя і професійної діяльності у високоавтоматизованому інформаційному середовищі, навчити їх самостійно діяти в ньому, ефективно використовувати можливості та захищатися від негативних впливів. Необхідність вироблення системного представлення інформаційних знань й розробки концепції підготовки людини до життя в інформаційному суспільстві робить актуальним дослідження інформаційної культури суспільства. Термін «інформаційна культура» з'явився на сторінках преси у 70-80 х рр. XX ст., та активно увійшов до наукового обігу лише в 90-х роках [9, с.52 -53]. Це поняття завжди розглядалося і досліджувалося за різними аспектами: психологічним, педагогічним, методологічним, бібліотекознавчим [6, с.65].

У наш час інформаційна культура стала самостійним науковим напрямом, яким сьогодні займаються вчені та спеціалісти різних галузей знань. З приводу дослідження інформаційної культури написано багато статей, монографій, захищено кандидатські і докторські дисертації. Термін «інформаційна культура» – несталий, тому що визначити, який з компонентів цього терміну – «інформація» чи «культура» є пріоритетним, майже неможливо. У багатьох випадках перевага надається інформаційній складовій. Тоді «інформаційна культура» означає комплекс знань, умінь та навичок, необхідних для виявлення, зібрання, обробки та збереження інформації в традиційному та автоматизованому режимах [8;с.49-51]. Спеціалісти, висловлюючи різні думки про складові інформаційної культури, визначили два основні компоненти: теоретико-світоглядний, до якого входять теоретичні знання про інформацію, її сутність, закони розповсюдження, розуміння її ролі в розвитку особистості та суспільства, і практичний - вміння оперувати інформацією [5, с.12]

Аналіз наукових праць дає підставу стверджувати, що інформаційна культура є